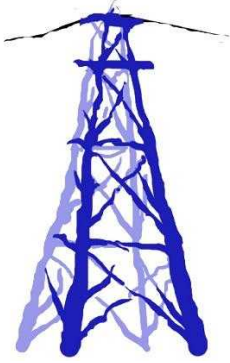

TORNIONLAAKSO
MAAKUNTAMUSEO

TORNEDALENS
MUSEUM

TOIMINTASUUNNITELM A VERKSAMHETSPLAN 2019

| Sisällys INNEHÅLL

Vaihtuvat näyttelyt	2
Tapahtumat	2
Museopedagogiikka	4
Kokoelmatyö	5
Alueellinen museotyö	6
Kulttuuriympäristö	7
Muut hankkeet	8
Markkinointi ja tiedotus	8
Tillfälliga utställningar	10
Evenemang	11
Museipedagogisk verksamhet	11
Museisamlingen	12
Verksamhet som regionalt museum	13
Kulturmiljö	14
Andra projekt	14
Marknadsföring och informationsverksamhet	15

Tornionlaakson maakuntamuseo

| Toimintasuunnitelma 2019

Vaihtuvat näyttelyt

OUR STORIES - Meidän tarinamme

20.10.2018- 6.1.2019.

Yhteistyössä Lapin AMK:n kanssa

JAKSAA, JAKSAA! - KÄMPA, KÄMPA!

6.2.-21.4.2019

Omaa tuotantoa

Oheisohjelma:

Hiihtokilpailut Kaupunginlahdella

POLKUPYÖRÄN HISTORIAA – CYKELNS HISTORIA

8.6.-19.8.2018

Yhteistyössä Roland Jakobssonin kanssa

Oheisohjelma:

Museopyörä -tapahtuma

KIRKKOON HAUDATUT – BEGRAVDA I KYRKAN

12.9. – 1.12.2019

Yhteistyössä Oulun yliopiston Kirkko, tila, muisti -hankkeen kanssa

Oheisohjelma:

Tuotetaan työpaja yhteistyössä hankkeen kanssa

Seminaari

Tapahtumat

Loppiaiskahvit Maakuntamuseolla 6.1.

Musiikki-ilta tammikuussa

Yhteistyössä Tornion kulttuuritoimen kanssa

Kalevalan päivänä kulttuuritempaus 28.2.

Yhteistyössä Tornion Kalevalaisten Naisten kanssa

Laskiaistapahtuma perheille 5.3.

Tapahtuma suunnataan erityisesti ruotsalaisille

Hiihtolomaviikot 18.2.–10.3. (vk 8–10)

Lastennurkkauksessa hiihtolomahenkistä tekemistä ja esineitä.

Ulkoilutapahtuma liittyen vaihtuvaan näyttelyyn.

Tornio -päivät (7.–12.5.)

Yleisöopastuksia ja ilmainen sisäänpääsy 12.5.

Kulttuurikartanon Kevätkirmaus

Perhetapahtuma Tornio -päivien yhteistyössä Tornion kaupunginkirjaston ja Aineen taidemuseon kanssa.

Kansainvälinen museopäivä 18.5.

Ilmainen sisäänpääsy museoon.

Haaparannan koululaisten kulttuuripolkuviikkoon liittyvät museokierrokset toukokuussa

Peräpohjolan markkinat 28.6.–29.6.

Museo osallistuu markkinoille myyntipöydällä ja opastetulla kaupunkikierröksellä. Samanaikainen Kalottijazz & Blues Festival -tapahtuma otetaan huomioon.

Haaparannan koululaisten kulttuuriperintövierailut Kukkolaforsenille ja Saivaaraan kivikautiseen kylään elokuussa.

Kulttuuripolku -viikko Tornion kouluille syys-lokakuussa

Yhteistyössä Tornion kaupunginkirjaston ja Aineen taidemuseon kanssa. Tarjotaan koululuokille museokierros liittyen ajankohtaiseen tarjontaan.

Kauhukartano 30.10.

Kulttuurikartanon Halloween-tapahtuma koko perheelle.

Maakuntamuseon joulu-outlet marraskuussa

Maakuntamuseolla on omat myyntipöydät joulumarkkinoiden aikaan. Museon perusnäyttelyyn avataan tapahtuman yhteydessä joulunajaksi joulukattaukset. Kurkistusluukkuihin piilotetaan jouluisia yllätyksiä.

Joulupolku -tapahtuma 14.12.

Koko perheen joulutapahtuma Kulttuurikartanon alueella monien eri yhteistyökumppaneiden kanssa. Mukana mm. Tornion kaupunginkirjasto, Aineen taidemuseo, Tornion kuvataideseura, Tornion 4H, Tornion kansalaisopisto, Haaparannan kirjasto ja eri oppilaitokset.

Museopedagogiikka

Museolehtori luo yhteyksiä sekä Suomen että Ruotsin museolehtoreihin ja osallistuu muun muassa Norrbottenin alueen museolehtoreiden tapaamisiin sekä mahdollisuuksien mukaan museopedagogisen yhdistyksen Pedaalin toimintaan.

Museopedagogiikan alueeseen kuuluvat muun muassa erilaiset opastukset aikuis- ja lapsiryhmille, tapahtumat, näyttelyiden pedagogiset osiot, työpajat ja matkalaukkunäyttelyt.

Maakuntamuseo on mukana Lapin lasten kulttuuriverkostossa.

Lastennurkkaus ja museopedagogia perusnäyttelyssä

Näyttelyn lastennurkkauksen vitriinin esineistöä muutetaan ja tehtäviä vaihdellaan muutaman kerran vuodessa. Suunnitellaan toiminnallisia osioita myös muualle perusnäyttelyyn, esimerkiksi kesänavettaan.

Työpajat

Jokaisen vaihtuvan näyttelyn yhteyteen tuotetaan työpaja, jonka voi tilata näyttelyopastusta täydentämään. Työpajojen painopiste on yleensä 5. luokasta ylöspäin, mutta kohderyhmä määräytyy myös näyttelyn sisällön mukaan. Perusnäyttelyopastuksen yhteyteen pysyvänä työpajana on mahdollista varata nyöri-työpaja, jossa tehdään iskunyöri pronssispiraalikoristein. Voidaan tuottaa myös jokin toinen perusnäyttelyyn sopiva työpaja. Uusista työpajoista kerrotaan kouluille nettisivuilla, sähköpostitse Wilman yhteyshenkilölle tai sopiville aineopettajille sekä puolivuositain koulutiedotteessa.

Tapahtumien yhteydessä järjestetään avoimia työpajoja.

Koululaistehtävät ja opastukset

Museon opetustoiminnassa otetaan huomioon Suomen ja Ruotsin opetussuunnitelmat. Opastukset oheistehtävineen räätälöidään kullekin ikäryhmälle sopiviksi. Maakuntamuseona haluamme opastuksilla huomioida myös opastettavien taustat ja kotipaikan: esimerkiksi kauempaa tulevien koululaisten opastuksilla poimitaan näyttelystä esille erityisesti heidän omaan historiaansa liittyviä asioita.

Haaparannan 2-, 5- ja 7-luokkalaisten vierailevat museossa toukokuussa museolehtorin opastuksella. Syksyllä museolehtori osallistuu Haaparannan 3- ja 4-luokkalaisten kulttuuriperintövierailuihin Kukkolaforssinilla ja Saivaaran kivikautisessa kylässä.

Tornion koululaisille tarjotaan syksyllä kulttuuripolkuviikko yhteistyössä Tornion kaupunginkirjaston ja Aineen taidemuseon kanssa. Kulttuuripolkuviikolla oppilaat vierailevat kaikissa kolmessa kohteessa puolen tunnin verran. Esikoululaisille esitellään perusnäyttelyä ja vanhemmille oppilaille vaihtuvaa näyttelyä.

Suunnitellaan ja otetaan käyttöön uusi joppaus-aiheinen erikoiskierros Lentonoitia ja kauniita kummituksia -kummituskierroksen lisäksi. Tästä voidaan tehdä omat versiot aikuisille ja koululaisille.

Matkalaukkunäyttelyt

Vuonna 2018 julkaistu vanhusten muistelusalaku käännetään ruotsiksi ja sitä markkinoidaan myös Ruotsin puolelle.

Pyritään tuottamaan kouluille suunnattu matkalaukkunäyttely, jonka aiheena on Evakkomatka lapsen silmin. Näyttely sisältää taustamateriaalia, kuvia, esineitä ja kysymyksiä keskustelun pohjaksi. Materiaali on suomeksi ja ruotsiksi. Näyttely on lainattavissa museolta maksutta. Matkalaukkunäyttelyt tukevat museon maakunnallista roolia, sillä ne mahdollistavat museon asiantuntemuksen hyödyntämisen koko toiminta-alueella eivätkä vaadi matkustamista Tornioon.

Kokoelmatyö

Maakuntamuseon kokoelmatyössä jatketaan kokoelmanhallintajärjestelmän vaihdon valmistelua. Suomen museoliitolta ja Devnet Oy:lta saatu tarjous Kookos-kokoelmanhallinta ja MuseumPlusRIA –kokoelmahallintajärjestelmästä osoittautui kustannuksiltaan liian suureksi, joten selvitys WebMusketin kokoelmahallintajärjestelmän korvaavasta järjestelmästä jatkuu. Järjestelmän uusiminen siirtyy vuoteen 2020.

Esinekokoelman kohdalla pääpaino on perusnäyttelyn esineiden luetteloinnissa ja digitoinnissa WebMusketin kokoelmanhallintajärjestelmään. Kokoelmanhallintajärjestelmän vaihtoa varten jatketaan lisäksi jo syötettyjen luettelointitietojen tarkastus- ja yhtenäistämistyötä.

Myös Finnan osalta valmistelutöitä jatketaan edelleen. Finna on Suomen kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteinen hakuportaali. Museon tuottamaa esine- ja kuva-aineistoa ei saatu siirrettyä Finnaan useista yrityksistä huolimatta vuoden 2018 aikana. Työ jatkuu Tornion kaupungin tietojärjestelmäpalveluiden ohjauksessa vuoden 2019 aikana.

Toukokuussa 2018 tuli voimaan EU:n yleinen tietosuojasetus. Yhä kesken oleva kansallinen tietosuojalaki voi rajoittaa kulttuuriperintöorganisaatioiden hallussa olevien henkilökuvien julkaisemista avoimeen tietoverkkoon. Tämä voi hidastuttaa museomme siirtymäprosessia, jos Finna -verkkopalvelusta joudutaan muokkaamaan jo julkaistua aineistoa.

Kokkokankaan varastoa on siivottu ja järjestelty vuoden 2018 aikana. Järjestelytyötä jatketaan vuoden 2019 aikana ja varaston laajamittaisempaa inventointia pyritään aloittamaan. Samoin Ojanperän varaston esineistö inventoidaan. Tiedustellaan Oulun yliopistolta, löytyykö heiltä kokoelmatyöhön suuntautunutta yliopistoharjoittelijaa.

Museon kokoelmat karttuvat pääasiassa lahjoitusten kautta. Museo osallistuu sekä Tallennus- ja kokoelmayhteistyöverkosto TAKOn että maakuntamuseoiden kokoelmavastaavien yhteistyöverkosto KOVAMAAKUMU:n toimintaan.

Arkistokokoelmien osalta keskitytään jo digitoitujen valokuvien luettelointiin kokoelmanhallintajärjestelmään. Pääpaino on perusnäyttelyssä olevissa kuvissa, joiden lisäksi luetteloidaan myös vaihtuvia näyttelyitä ja jäljennetilauksia varten digitoituja kuvia. Voimavarojen salliessa pyritään digitoimaan ja luetteloimaan uuskartunaa sekä jatkamaan Reino Kainulaisen negatiiviaineiston kuntokartoitus- ja inventointityötä. Kirjastoarkistossa olevien kartta- ja piirustusaineistojen sekä kotiseutuarkistossa olevien arkistojen järjestämis- ja luettelointityöhön pyritään saamaan arkistoalan harjoittelija.

Alueellinen museotyö

Tornionlaakson maakuntamuseon tavoitteena on hakea ja saada vuoden 2019 aikana alueellisen vastuumuseon asema Tornionlaaksossa. Uuden museolain mukaiset vastuumuseot aloittavat toimintansa vuoden 2020 alusta ja vuosi 2019 on valmistautumista tehtävän hoitoon. Vuoden alussa laaditaan alueellista työtä koskeva suunnitelma kolmivuotiskaudeksi 2020–2022.

Tulevien alueellisten vastuumuseoiden tehtäviin voivat kuulua alueellisen museotoiminnan edistämistehtävä, kulttuuriympäristötehtävä ja taidemuseotehtävä. Museolle annettava vastuumuseotehtävä voi käsittää yhden tai useamman näistä tehtäväkokonaisuuksista. Tehtävien tarkemmasta sisällöstä ja laajuudesta sovitaan ja niiden toteutumista seurataan Museoviraston kanssa neljän vuoden välein käytävissä neuvotteluissa. Tornionlaakson maakuntamuseon tavoitteena on saada hoidettavakseen alueellisen museotoiminnan edistämistehtävä ja kulttuuriympäristötehtävä nykyisellä toimialueellaan Tornionlaaksossa. Museon ylläpitäjänä Tornion kaupunki tekee virallisen hakemuksen asiasta Opetus- ja kulttuuriministeriölle alkuvuodesta. Maakuntamuseo tekee tarvittaessa yhteistyötä Aineen taidemuseon kanssa vastuumuseotavoitteen saavuttamiseksi (taidemuseotehtävä).

Alueellisen museotoiminnan edistämistehtävässä museo on toimialueellaan kulttuuriperinnön asiantuntija. Vastuumuseo kehittää ja edistää museotoimintaa, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriperinnön tallentamista ja digitaalista saatavuutta. Kulttuuriympäristötehtävässä museo toimii kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijaviranomaisena, joka antaa asiantuntijalausuntoja, osallistuu viranomaisneuvotteluihin ja antaa neuvontaa, sekä kehittää ja edistää kulttuuriympäristön vaalimista, toimialansa yhteistyötä sekä kulttuuriympäristötiedon digitaalista tallentamista ja saatavuutta.

Alueellisen vastuumuseon tehtävien asianmukaista hoitamista varten museolla on oltava edellytykset alueellisen museotyön lisäksi kulttuuriympäristötehtävän hoitamiseksi. Vuoden 2019 alussa täytettävä maakunnallisista tehtävistä vastaavan tutkijan virka muutetaan yhdistetyksi rakennustutkijan ja maakuntamuseotutkijan viraksi. Arkeologista kulttuuriperintöä koskevien viranomaistehtävien hoitamista varten on valmisteltava arkeologin viran perustaminen viimeistään vuoden 2020 alusta. Alueellisen vastuumuseon tehtävän vaatimusten täyttämiseksi museolla tulee olla käytössään kokoelmanhallintajärjestelmä, joka mahdollistaa myös alueellisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristötiedon digitaalisen tallentamisen. Järjestelmä on tavoitteena saada käyttöön vuonna 2020.

Paikallismuseoiden ohjaus

Maakunnallinen museotyö on perustunut Museoviraston kanssa laadittuun nelivuotissuunnitelmaan. Neuvotaan ja opastetaan paikallismuseoiden ylläpitäjiä. Erityisesti niitä kohteita, jotka saavat Museoviraston harkinnanvaraista avustusta. Tulevana vuonna on muun muassa Tornion Kotiseutuseuralla tarkoitus saada Alatornion pitäjämuseon uusi perusnäyttely valmiiksi. Tervolan Pitäjäseura on hakenut avustusta koulumuseon katon kunnostamiseen ja Kolarin kunta museon kokoelma- ja käytettävyyden ja saavutettavuuden edistämiseen.

Pyritään lisäämään paikallismuseoiden näkyvyyttä. Näkyvyyttä edistetään muun muassa esittelemällä alueen museot Tornionlaakson maakuntamuseon Internet-sivuilla sekä nostamalla museoiden tapahtumia maakuntamuseon Facebook-sivulle.

Jaetaan hyviä käytänteitä ja kehitetään kulttuuriperintökasvatusta myös paikallismuseoiden kohdalla. Verkostoitumista ja museoiden yhteistyötä pidetään yllä järjestämällä ja osallistumalla alueelliseen kokoukseen yhteistyössä Kotiseutuliiton, Lapin maakuntamuseon ja paikallisten kotiseutuyhdistysten kanssa.

Kulttuuriympäristö

Museossa kulttuuriympäristötehtävä sijoittuu osaksi muuta alueellista museotyötä ja laajempaa kulttuuriperintökontekstia ja asiantuntijuutta. Maakuntamuseo tekee kulttuuriympäristöasioissa yhteistyötä Museoviraston ja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Maakuntamuseo on jäsenenä Lapin kulttuuriympäristön ja maisemanhoidon yhteistoimintaryhmässä sekä Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueiden toimijat käsittävässä Pohjois-Suomen kulttuuriympäristöyhteistyöryhmässä. Museo on mukana myös ruotsalaisten Struven ketjun Ruotsin Tornionlaaksossa olevien maailmanperintöpisteiden kehittämisestä vastaavassa työryhmässä.

Maakuntamuseo osallistuu Euroopan kulttuuriympäristöpäivien järjestelyihin yhdessä Lapin rakennusperinne ry:n kanssa. Vuoden 2019 teemana on ”Viihteen ja taiteen tiloissa”. Järjestetään kulttuuriperintöretki Lapin rakennusperinne ry:n tai Tornion Kotiseutuseuran kanssa. Museo järjestää kulttuuriympäristöön liittyviä yleisöluentoja muun muassa yhteistyössä Tornion kansalaisopiston kanssa. Museopedagogiikassa otetaan huomioon kulttuuriympäristökasvatus.

Muut hankkeet

Karungin historia. Tornion kaupunki on päättänyt teettää Karungin kunnan historian kirjoitustyön. Kirjoittajaksi on valittu Ilkka Teerijoki ja työn tulisi olla valmis Tornion 400-vuotisjuhlaan mennessä. Maakuntamuseo avustaa kirjoittajaa sekä arkistotyövaiheessa että valokuvien keruun

organisoinnissa. Kirjan kuvitukseen liittyen järjestetään Karungissa kuvien keruuiltoja yksi keväällä ja yksi syksyllä.

Tornio 400 vuotta. Tulevaa juhluvuotta varten on perustettu työryhmä, joka suunnittelee juhluvuoden kokonaisuuden. Maakuntamuseo on mukana työryhmässä ja keskittyy pääasiassa juhluvuoden näyttelyiden suunnitteluun.

Struven ketju. Lapin AMK:lla on hanke, jonka tavoitteisiin kuuluu ketjun tunnettavuuden lisääminen. Maakuntamuseo on mukana Struven ketjuun liittyvissä hankkeissa ja pyrkii toiminnallaan aktiivisesti pitämään maailmanperintöketjua esillä. Maakuntamuseolla on lisäksi oma hanke vuosille 2018-2019. Museovirastolta saatiin Euroopan kulttuuriperinnön teemavuoden 2018 apuraha hankkeelle **Tutkimusmatkailijoiden Tornionlaakso**. Hankkeessa tehdään työpajoja ja retkiä Putaan koulun 9.luokkalaisten kanssa sekä toteutetaan tutkimusmatkailijapeli Lapin AMK:n kanssa.

Maakuntamuseon perusnäyttelyyn on tavoitteena saada meänkielinen **audio-opastus**. Hanke edellyttää näyttelytekstien meänkielistä käännöstä, niiden lukemista ja audiolaitteiston hankkimista. Erilaisten audiolaitteiden mahdollisuuksia tutkitaan Lapin AMK:n oppilaiden oppilastyönä. Hanke yritetään rahoittaa yhteistyössä ruotsalaisten kanssa.

Maakuntamuseo toteuttaa omiin kokoelmiin pohjautuvan muistipelin ja pyrkii tuotteistamaan sen. Lisäksi tutkimme mahdollisuutta tuottaa Haaparanta-Torniota käsittävän kulttuuriympäristöpainotteisen mobiililaitteisiin perustuvan sovelluksen.

Markkinointi ja tiedotus

Museon markkinoinnin ja tiedotuksen kohderyhmiä ovat paikalliset yksittäiskävijät, koulut, lapsiperheet, turistit sekä yhdistykset ja yritykset.

Museon yleisesitettä jaetaan paikallisesti ja alueellisesti majoitusliikkeisiin ja turistikohteisiin. Esite on tehty neljällä kielellä: suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi.

Vaihtuvista näyttelyistä ja tapahtumista tiedotetaan tapahtumakalentereiden (torniohaaparanda.com, Kaleva, Lapin menoinfo, museot.fi), Yle Kemin menovinkkien sekä internetsivujen www.tornio.fi/tornionlaaksonmuseo ja www.merilapinmuseot.fi kautta. Sosiaalisista medioista käytetään Facebookia ja Instagramia. Näyttelyistä tiedotetaan myös museon postituslistan välityksellä. Näyttelyistä ja valikoiduista tapahtumista tehdään ja jaetaan myös julisteet. Kaikista näyttelyistä ja tapahtumista lähetetään lehdistötiedotteet. Kaupungilla olevia LCD-näyttöjä hyödynnetään markkinoinnissa mahdollisuuksien mukaan. Museo on mukana alueellisessa matkailumainonnassa. Pyritään tiivistämään yhteistyötä alueen matkailuoppaiden kanssa. Yhdistyksiä ja yrityksiä voidaan lähestyä markkinointikirjeellä.

Tiedotus kouluille tapahtuu koulutiedotteen kautta. Näyttelyohjelmasta riippuen koulutiedote voidaan lähettää syys- ja kevätlukukauden alussa tai vain kerran vuodessa. Koulutiedotteessa

esitellään ajankohtaiset vaihtuvat näyttelyt oheisohjelmineen, tehtävineen ja työpajoineen, koulujen näkökulmasta. Tiedote lähetetään kouluihin tulosteina Kompassin kautta ja lisäksi sähköisenä Wilman kautta.

Kulttuurikartanon (Tornionlaakson maakuntamuseo, Tornion kaupunginkirjasto, Aineen taidemuseo) yhteistapahtumista tiedotetaan kouluille julistein ja internetin kautta. Tiedotuksen työnjaosta sovitaan tapahtumakohtaisesti Tornion kaupunginkirjaston ja Aineen taidemuseon kanssa.

Tornedalens museum

| Verksamhetsplan 2019

Tillfälliga utställningar

OUR STORIES – Meidän tarinamme – Vår historia

20.10.2018 – 6.1.2019

I samarbete med Lapplands yrkeshögskola

Tilläggsprogram:

En workshop planeras i samarbete med projektet.

JAKSAA, JAKSAA! – KÄMPÄ, KÄMPÄ!

6.2. – 21.4.2019

Av egen produktion

Tilläggsprogram:

Skidtävling på stadsviken

POLKUPYÖRÄN HISTORIAA – CYKELNS HISTORIA

8.6. – 19.8.2018

I samarbete med Roland Jakobsson

Tilläggsprogram:

Museicykeln – evenemang

KIRKKOON HAUDATUT – BEGRAVDA I KYRKAN

12.9. – 1.12.2019

I samarbete med universitetet i Uleåborg under projektet Kyrka, utrymme, minne

Tilläggsprogram:

Produceras en workshop i samarbete med projektet

Seminarium

Evenemang

Trettondags kaffebjudning på Tornedalens museum 6.1.

Musikkvällen i januari

I samarbete med Torneå kulturtjänst.

Kulturrycket på Kalevaladagen 28.2.

I samarbete med Kalevalakvinnorna i Torneå.

Fastslagssevenemanget för hela familjen 5.3

Riktas särskilt mot svenska besökare.

Sportlovsveckorna 18.2. – 10.3. (veckorna 8-10)

Uppgifter och föremål med sportlovstema i utställningens barnhörna.

Friluftsevenemang i samband med tillfällig utställning.

Torneå-veckan (7. - 12.5.)

Fria guidningar och fritt inträde den 12 maj.

Kulturgårdens Vårsprång

Ett familjeevenemang under Torneåveckan i samarbete med Torneå stadsbibliotek och Aines konstmuseum.

Internationella museidagen 18.5.

Fritt inträde till museet. Museipersonalen tar sig till köpcentret.

Skolelever från Haparanda gör museironder i samband med Kulturstigsveckan i maj

Peräpohjola marknad – Nordbottens marknad 28.6. – 29.6.

Museet deltar med eget marknadsbord, kostnadsfri guidad stadstur och gammaldagslekar för barn. Arrangemanget tar hänsyn till Kalottjazz & Blues Festival som går av stapeln samtidigt.

Skolelever från Haparanda gör kulturarvsbesök på Kukkolaforsen och i Saivaara stenåldersby i augusti

Kulturstigen-veckan för skolorna i september-oktober

I samarbete med Torneå stadsbibliotek och Aines konstmuseum. Skolklasser kan på ett enkelt sätt under vardera 30 minuter långa pass bekanta sig med arrangörernas aktuella utbud.

Skräckgården 30.10.

Kulturgårdens Halloween-evenemang för hela familjen.

Museets jul-outlet i november

Museet har egna marknadsbord under julmarknaden. Det dukas för jul i museets basutställning och stadsinteriören kläs i 1800-talsskrud. Julövertaskningar göms bakom luckorna.

Julstigen 14.12.

Ett samarrangemang för hela familjen på Kulturgården i samarbete med många aktörer, bl.a. Torneå stadsbibliotek, Aines konstmuseum, Torneå bildkonstförening, 4H, medborgarinstitutet (kansalaisopisto) och olika utbildningsinstanser.

Museipedagogisk verksamhet

Museilektorn skapar förbindelser med både finska och svenska museilektorer och deltar bland annat i möten mellan museilektorer från Norrbotten och så vitt möjligt i den museipedagogiska föreningens kallad för Pedal verksamhet.

Till museipedagogisk verksamhet hör bland annat olika guidningar för vuxen- och barngrupper, evenemang, utställningars pedagogiska sektioner, workshops och resväska utställningar. Tornedalens museum är med i kulturnätet för barnen från Lappland.

Barnhörna och museipedagogik i grundutställningen

Föremålsamlingarna i barnhörnans vitrin i samband med utställningen varierar och uppgifterna byts några gånger om året. Aktiva sektioner planeras också annanstans i grundutställningen, till exempel till sommarfähus.

Workshops

I samband med varje tillfällig utställning produceras en workshop, som det går att beställa för att komplettera utställningsguidning. I allmänhet är tyngdpunkten hos workshops från 5 klass uppåt, men målgruppen bestäms också enligt utställningens innehåll. I samband med grundutställningsguidning är det möjligt att reservera som ordinarie workshop en snörworkshop, där man gör slagsnöre med bronsspiralprydnad. Det är möjligt att producera även en annan workshop som passar till grundutställningen. Om nya workshops berättas till skolor via nätsidor, per email till kontaktpersoner i Wilma eller till passande ämneslärare samt halvårligen genom skolbulletin.

I samband med evenemang arrangeras öppna workshops.

Uppgifter och guidningar för skolelever

I museets undervisningsverksamhet tar man hänsyn till undervisningsplanerna i Finland och i Sverige. Guidningar med tilläggsprogram blir skräddarsydda så att de lämpar sig till varje åldersgrupp. Som landskapsmuseum vill vi med guidning också iakttä guidade besökares bakgrunder och hemort: till exempel i guidningar för skolelever som kommer ifrån längre borta plockar vi fram inom utställningen saker som särskilt anknyter till deras egen historia.

Haparandas 2-, 5- och 7-klassare kommer på besök i maj med museielektorn som guide. På hösten deltar museielektorn med Haparandas 3- och 4-klassare i kulturarvsbesök på Kukkolaforsten och i Saivaara stenåldersby.

Till skoleleverna i Torneå bjuder vi på hösten en kulturstigsvecka i samarbete med Torneå stadsbibliotek och Aines konstmuseum. Under kulturstigsveckan besöker eleverna alla tre mål skilt för sig en halvtimmes tid. Till förskoleelever presenteras grundutställning och till äldre elever tillfällig utställning.

En specialrond med motiv från jobberi planeras och tas i bruk utöver spökronden Flyghäxor och vackra spöken. Därav kan man arbeta egna versioner till vuxna och barn.

Resväska utställningar

Åldringars memoarportfölj publicerad år 2018 skall översättas till svenska och den kommer att marknadsföras också till svenska sidan.

Det finns som avsikt att producera för skolor en resväska utställning, som har som tema På väg som evakuerad med barnets ögon. Utställningen innehåller bakgrundsmaterial, bilder, föremål och frågor till grund för samtal. Materialet är på finska och på svenska. Det går att låna utställningen från museet avgiftsfritt. Resväska utställningar stöder museets roll som landskapsmuseum, för de gör det möjligt att utnyttja museets sakkunskaper på hela verksamhetsområdet och de kräver inte en resa till Torneå.

Samlingsarbete

I samlingsarbetet i Tornedalens museum fortsätter man förbereda utbyte av samlingskontrollsystemet. Anbudet från Finlands museiförbund och Devnet Oy – Ab om Kookos-samlingskontrollsystem och MuseumPlusRIA-samlingskontrollsystem visade sig att vara för stor för kostnader, så att man fortsätter utredningsarbetet på ett ersättande system för WebMusketti-samlingskontrollsystemet. Förnyelse av systemet uppskötts till år 2020.

När det gäller föremålsamlingen är huvudvikten på att få föremålen katalogiserade och digitaliserade intill WebMusketti-samlingskontrollsystemet. För utbyte av samlingskontrollsystemet fortsätter man därtill att granska och standardisera katalogiseringsdata som redan finns inmatade.

Även för Finnas del fortsätter man vidare förberedelsearbete. Finna är en gemensam sökportal för biblioteken, arkiven och museerna i Finland. Föremål- och bildmaterialet som museet har

producerat kunde inte överföras till Finna trots flera försök under år 2018. Man fortsätter arbetet under ledning av Torneå stads datasystemservice under år 2019.

I maj 2018 trädde i kraft en gemensam datasäkerhetsförordning inom EU. Den nationella datasäkerhetslagen som är fortfarande oavslutad kan begränsa att publicera i öppet datanät de porträtt som kulturarvsorganisationerna rör om. Detta kan fördröja vårt museums övergångsprocess, om man måste bearbeta i Finna-nät-service material som redan publicerats.

Lagret i Kokkokangas har städats och ordnats under år 2018. Man fortsätter ordningsarbete under år 2019 och strävar efter att börja lagrets inventering i större skala. Likadant kommer föremållagret i Ojanperä att inventeras. Man gör efterfrågan till universitetet i Uleåborg, om där finns en universitetspraktikant som är inriktad på samlingsarbete.

Museets samlingar växer huvudsakligen genom donationer. Museet deltar både i Sparande- och samlings-samarbetsnätet TAKOs och i samlingsansvarigas samarbetsnät i landskapsmuseerna KOVAMAAKUMUs verksamhet.

För arkivsamlingarnas del koncentrerar man sig på att katalogisera redan digitaliserade fotos intill samlingskontrollsystemet. Huvudvikten ligger på bilder som är i grundutställningen, vartill katalogiseras också bilder digitaliserade för tillfälliga utställningar och kopiaorder. När resurser tillåter strävar man efter att digitalisera och katalogisera nyttillväxt samt fortsätta tillståndskartläggning och inventering av Reino Kainulainens negativmaterial. För ordnings- och katalogiseringsarbete av karta- och teckningsmaterialen i biblioteksarkivet samt arkiven i hembyggsarkivet försöks få en praktikant på arkivbranschen.

Regionalt museiarbete

Tornedalens museum har som mål att söka och få år 2019 ställning som regionalt ansvarsmuseum i Tornedalen. De nya ansvarsmuseerna enligt den nya museilagen börjar sin verksamhet från början av 2020 och år 2019 förbereder de sig för att utföra uppdraget. I början av året utarbetas planering av regionalt arbete för treårsperioden 2020-2022.

Bland de blivande regionala ansvarsmuseernas uppdrag kan vara att främja regional museiverksamhet, uppdrag inom kulturmiljö och uppdrag med konstmuseum. Uppdrag som ges till museet som ansvarsmuseum kan omfatta en eller flera av dessa uppdragshelheter. Om mera exakt innehåll och omfattning av uppdragen enas och deras förverkligande följas tillsammans med Museiverket i förhandlingar med fyra års mellanrum. Tornedalens museum har som mål att få sköta främjandet av regional museiverksamhet samt uppdrag inom kulturmiljö på sitt nuvarande verksamhetsområde i Tornedalen. Som underhållare av museet kommer Torneå stad att göra en officiell anhållan om saken till Undervisnings- och kulturministeriet från början av året. Tornedalens museum samarbetar vid behov med Aines konstmuseum för att uppnå målet som ansvarsmuseum (konstmuseumsuppdrag).

I främjandet av regional museiverksamhet är museet på sitt verksamhetsområde specialist på kulturarvet. Ansvarsmuseet utvecklar och främjar museiverksamhet, samarbete inom branschen samt sparande och digitaliskt uppnående av kulturarvet. I kulturmiljöuppdraget verkar museet

som specialistmyndighet när det gäller kulturmiljö, särskilt byggd miljö och arkeologiskt kulturarv, som avger specialistutlåtanden, deltar i myndighetsförhandlingar och ger handledning samt utvecklar och främjar vårdnad av kulturmiljö, samarbete i branschen samt digitaliskt sparande och uppnående av kulturmiljödata.

För att behörigt sköta det regionala ansvarsmuseets uppdrag måste museet ha förutsättningar för regionalt museiarbete och ytterligare för att sköta kulturmiljöuppdrag. Tjänst för forskare som har ansvar för uppgifter på området av landskapet och som kommer att fyllas i början av 2019 kommer att förändras till kombinerad tjänst av byggnadsforskare och landskapsmuseums forskare. För att sköta myndighetsuppgifter inom arkeologiskt kulturarv måste förberedas grundning av arkeologtjänst senast i början av 2020. För att fylla krav på uppdrag som regionalt ansvarsmuseum måste museet ha till förfogande ett samlingskontrollsystem, som gör det möjligt att också regionalt kulturarv och kulturmiljöinformation kan sparas digitaliskt. Målet är att få systemet i bruk år 2020.

Ledning av lokala museer

Museiarbetet i landskapet har baserat på en fyraårsplan gjort tillsammans med Museiverket. Man ger råd och guidning till underhållare av lokala museer. Särskilt sådana mål som får understöd enligt prövning från Museiverket. Under kommande året är det meningen att bland annat Hembygdssällskapet i Torneå kommer att få färdig ny grundutställning i Nedertorneå sockenmuseum. Sockensällskapet i Tervola har sökt understöd för renovering av taket på skolmuseet och Kolari kommun för att främja användbarhet och uppnående av samlingen i museet.

Man strävar efter att få lokala museer mera framme. Detta sker bland annat genom att framställa regionens museer på Tornedalens museums internetsidor samt genom att höja evenemang i museerna på Facebook-sidan av Tornedalens museum.

Goda praxis delas och kulturarvsuppföstran utvecklas också när det gäller lokala museer. Nätverksbildning och samarbete mellan museerna underhålls genom organisering av och deltagning i regionalt möte i samarbete med Finlands Hembyggsförbund, Lapplands landskapsmuseum och lokala hembyggsföreningar.

Kulturmiljö

I museet har kulturmiljöuppdraget sin plats som en del av annat regionalt museiarbete och vidare kulturarvskontext och specialistverksamhet. Tornedalens museum gör samarbete i kulturmiljöärenden med Museiverket och Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland. Tornedalens museum är som medlem i samarbetsgruppen för kulturmiljö och landskapsomvårdnad i Lappland samt Norra Finlands kulturmiljösamarbetsgrupp som innehåller funktionärer från Lappland, Norra Österbotten och Kajanaland. Museet är med också i svenska arbetsgruppen som motsvarar för utvecklandet av världsarvspunkterna inom Struves meridianbåge i svenska Tornedalen.

Tornedalens museum deltar i organiseringen av Europas kulturmiljödagar tillsammans med Lapin rakennusperinne ry - Lapplands byggnadstradition rf. Som temat för 2019 är "I utrymmen för underhållning och konst". En kulturarvsutflykt organiseras med Lapplands byggnadstradition rf

eller med Hembygdssällskapet i Torneå. Museet arrangerar publikföreläsningar om kulturmiljö bland annat i samarbete med medborgarinstitutet i Torneå. I museipedagogisk verksamhet tar man hänsyn till kulturmiljöuppfostran.

Övriga projekt

Karungi historia. Torneå stad har beslutit att beställa ett skrivarbete om Karungi kommuns historia. Som författare har valts Ilkka Teerijoki och arbetet borde bli färdigt före Torneås 400-jubileum. Tornedalens museum assisterar författaren med både arkivarbetet och organiseringen av fotoinsamling. Med anknytning till illustrering av boken ordnas i Karungi kvällar för fotoinsamling en på våren och en på hösten.

Torneå 400 år. För det kommande jubileumsåret har det grundats en arbetsgrupp som planerar helheten för jubileumsåret. Tornedalens museum är med i arbetsgruppen och koncentrerar sig huvudsakligen på planering av jubileumsårets utställningar.

Struves meridianbåge. Yrkeshögskolan i Lappland har ett projekt som har som ett mål att öka kännedom om meridianbågen. Tornedalens museum är med i projekt som har anknytning till Struves meridianbåge och strävar med sin verksamhet till att aktivt hålla framme meridianbågen som världsarv. Därtill har museet ett eget projekt för åren 2018-2019. Museet fick ett understöd från Museiverket i samband med temaåret 2018 inom Europas kulturarv för projektet **Tutkimusmatkailijoiden Tornionlaakso -Forskningsresandenas Tornedal.** Där gör man workshops och utflykter med 9 klassens elever från skolan i Pudas samt förverkligas forskningsresandespel med Lapplands yrkeshögskola.

Tornedalens museum har som syfte att få till grundutställningen **audioguidning** på tornedalsfinska. Detta förutsätter att få utställningstexter översatta på tornedalsfinska, uppläsning av översättningarna och anskaffning av audioanläggningar. Möjligheter med olika audioanläggningar undersöks av studerande i Lapplands yrkeshögskola som elevarbete.

Finansiering försöker man få ordnad i samarbete med svenskarna.

Tornedalens museum förverkligar ett minnespel som grundar sig på egna samlingar och museet strävar till att skapa produktion runt spelet. Därtill undersöker vi möjlighet att producera applikation baserad på mobilanläggningar som omfattar Haparanda-Torneå kulturmiljöbetonat.

Marknadsföring och informationsverksamhet

Målgrupperna för museets marknadsföring och informationsverksamhet är lokala enskilda besökare, skolor, barnfamiljer, turister samt föreningar och företag.

Museets huvudbroschyr delas lokalt och regionalt till inkvarteringsföretag och rese mål för turister. Broschyren är tryckt på fyra språk: finska, svenska, engelska och ryska.

Om tillfälliga utställningar och evenemang informeras via evenemangskalendrar (tornioaparanda.com, Kaleva, Lapin menoinfo – Lapplands gånginfo, museot.fi), via gångvinkar från Yle Kemi samt via internetsidor www.tornio.fi/tornionlaaksonmuseo och www.merilapinmuseot.fi. När det gäller sociala medier använder man Facebook och Instagram. Om utställningar informeras också genom museets postningslista. Om utställningar och utvalda evenemang trycks och delas också affischer. Om alla utställningar och evenemang sänds pressbulletiner. LCD-skärmar som staden har utnyttjas i marknadsföringen så vitt möjligt. Museet är med i regional turistreklamering. Samarbete med turistguider i regionen försöks få att bli tätare. Med föreningar och företag går det att ta kontakt genom marknadsbrev.

Information till skolor sköts genom skolbulletin. Beroende på utställningsprogrammet kan skolbulletinen sändas i början av höst- och vårterminen eller bara en gång om året. I skolbulletinen presenteras aktuella tillfälliga utställningar med tilläggsprogram, uppgifter och workshops, ur skolornas synvinkel. Bulletinen sänds till skolorna som output via Kompassi och vidare elektriskt via Wilma.

Om Kulturgårdens (Tornedalens museum, Torneå stadsbibliotek, Aines konstmuseum) gemensamma evenemang informeras till skolor med affischer och via internet. Om arbetsfördelningen enas per evenemang med Torneå stadsbibliotek och med Aines konstmuseum.